

Forskningspolitik

Nr. 1, 2018, 41. årgang, ISSN 0333-0273

Ansvarlig redaktør: Per M. Koch
E-post: fpol@nifu.no
Redaktør Danmark: Kaare Aagaard
Redaktør Sverige: Mats Benner
Redaksjonssekretær: Inger Henaug
Redaksjonsutvalg: Magnus Gulbrandsen, Universitetet i Oslo; Espen Solberg, NIFU; Agnete Vabø, NIFU; Susanne Lehmann Sundnes, NIFU; Sverker Sörlin, KTH, Stockholm; Niels Mejlgaard, Aarhus Universitet; Ellen-Marie Forsberg, OsloMet; Tor Paulson, Høgskolen i Innlandet

Design: Helge Thorstvedt
Forside: Lars Fiske
Trykk: Karin Smedsrud/RK Gruppen
Opplag: 7000
Redaksjon avsluttet: 22. februar 2018

Forskningspolitik utgis av NIFU
Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning,
Postadresse: Postboks 2815 Tøyen, 0608 Oslo
Besøksadresse: Økernveien 9, 0653 Oslo
Tlf 22 59 51 00 Fax: 22 59 51 01
www.nifu.no

Forskningspolitik er medlem av Den Norske Fagpresses Forening og redigeres i tråd med Redaktørplakaten

Forskningspolitik kommer ut fire ganger i året. Abonnement er gratis og kan fås ved henvendelse til fpol@nifu.no eller tlf. 986 42 169.

Forskningspolitikks hjemmeside:
http://www.fpol.no
Forskningspolitik utgis med støtte fra Norges forskningsråd.

Forskningspolitik ønsker artikler, kronikker og debattinnlegg om forskning, høyere utdanning og innovasjon. Lengde: artikler og kronikker maks 8000 tegn uten mellomrom; debattinnlegg maks 4000 tegn uten mellomrom. Manus sendes til fpol@nifu.no.

Fremtiden og behovet for å samarbeide på tvers

1. mars avholder Norges forskningsråd sin årlige konferanse om kunnskapsgrunnlaget for forsknings- og innovasjonspolitikken. Temaet i år er samarbeid på tvers. Grunnen til temaet ligger i fremtiden.

Fremtidens behov vil ikke være de samme som fortidens behov. Gitt at dagens institusjoner, disipliner, politikkområder, bransjer, stammespråk og mentale kart ble etablert som svar på fortidens problemer og fortidens utfordringer, står vi overfor et stort problem.

PER M. KOCH,
redaktør

Ikke bare risikerer vi at dagens strukturer og tenkemåter mislykkes i å løse morgendagens utfordringer. Vi risikerer faktisk at institusjonsinteresser og vanetenkning aktivt motarbeider den omstillingen vi trenger. Dette gjelder både innenfor forskning og innovasjon og innenfor forsknings- og innovasjonspolitikken.

Vi trenger faglige disipliner. Mange forskere trenger tid til å fordype seg i smale spor for å bringe forskningen videre. Problemet oppstår når «stammen» – med sine dedikerte tidsskrift og fagkonferanser – blir så liten at medlemmene ikke lenger lærer av andre. Vi har eksempler på at de i stedet bruker kreftene sine på å presse ut dem som tenker annerledes. Hvis nye problemer krever nye tanker som går på tvers av etablerte skiller, blir dette et stort problem. Ditto for veletablerte bransjer.

Vi trenger veldefinerte politikkområder med ansvarlige ministre. Noen må føre kontroll med at skattebetalernes penger blir brukt i tråd med hensikten. Men hvis «hensikten» blir bestemt ut fra gamle og snevre modeller – eller revirkamp og særinteresser hindrer løsninger som går på tvers av departements- og rådsskiller – da sløser vi med ressursene – både penger og hoder.

Hva som verre er: Det er mulig vi mister muligheten til å svare på de store omstillingsbehovene vi står overfor. Tenk petroleumsavhengighet, digitalisering, klimaskifte, sosial polarisering, fattigdom og krig.

Motkreftene er sterke og altfor menneskelige. Det er derfor vi må komme tilbake til dette temaet om og om igjen.

I dette nummeret av Forskningspolitik forklarer Riel Miller at vi kan bruke fremtiden til å frigjøre oss fra de båndene som hindrer oss i å tenke nytt, og som stopper folk fra å besøke nabostammen. Poenget er ikke å forutsi fremtiden, sier Miller. Det er ikke mulig. Poenget er å tenke fritt om ulike fremtider og så bruke det du har lært til å vurdere hverdagen din på nytt. Da dukker det opp nye perspektiver, ideer og konsepter som du kan bruke i møtet med fremtidens utfordringer og de utfordringene du allerede har identifisert.

Aris Kaloudis gir et svært godt eksempel på hvorfor dette er nødvendig. Hvis digitaliseringen og automatiseringen endrer arbeidets natur, vil ikke dagens forestilling om lønnsarbeid nødvendigvis treffe fremtidens behov.

På konferansen vil Mariana Mazzucato gi eksempler på hvordan brobygging mellom offentlig og privat sektor kan gi svar på store utfordringer. Jack Stilgoe vil understreke betydningen av at allmenheten blir dratt med i tenkningen rundt forskning og innovasjon, rett og slett fordi forskere og innovatører er en integrert del av samfunnet og fordi det de gjør vil ha konsekvenser for hva som vil skje i fremtiden. Mange er opptatt av dette nå.

På statsministerens toppkonferanse om forskning og høyere utdanning spurte jeg vår nye forsknings- og høyere utdanningsminister Iselin Nybø om hvordan hun hadde tenkt å få de relevante ministrene til å samarbeide om å identifisere utfordringer og etablere strategier for satsing på forskning og innovasjon.

Hun viste til behovet for å få næringslivet mer med på banen, at forskning og innovasjon må forstås som én ting og at vi må løse de utfordringene vi står overfor sammen. Det høres bra ut. Iselin Nybø er også på konferansen.